

PERIÓDICH POLÍTICH VERMELL.

== SALUT PÚBLICA == INTERESSOS POPULARS == ARTS Y LLETRES ==

Redacció y Administració: carrer de Ronda de la Universitat, número 6, Barcelona

— VENTA: a5 exemplars, 1 peseta; Un número, 2 quartos. — Sort i llum los divendres ab tota regularitat. — SUSCRIPCIÓ: Espanya, 6 rals trimestre, Estranger, 16. —

LOS DOS CRITERIS

Fa cosa de un any que a Espanya estavem molt tranquils en materias de cólera, y 'l ministeri Cánovas, per obra y gracia de son membre Romero Robledo, va comensar a fer las mes ridiculas extravagancies de precaucions sanitarias, posant llistarets per tot, fumigant y acordant sens remey ni pietat a poble, persona ó cosa que passés per l'estret caire del ministre colerich que podia ser causa, efecte, perill ó pensament d'introducció del malehit microbi.

La campanya sanitaria del any passat no hi ha qui no la recordi ab rabia ó ab esquiziments de riure, segons si s'agafés per la part freda ó per la calenta; ja que per freda pot entendre's totas las ridiculesas fetas desde las esferas oficials pera combatre un enemich qu'encara ningú n' sabia donar compte, y per calenta la que feu tronar a tanta comersos é industrials y vivió ó morir de miseria a tanta treballadors a conseqüencia del violent estat de cosas creat pe 'l macareno y may prou ben slabat ministre Romero.

Donchs, com anavam dibent, encara tothom recorda aquella campanya colerica del ministeri Cánovas en época que no 's ve'jé per Espanya mes cólera que 'l que sortia de las reals ordres, quan desgraciadament s'ha ficat en nostre pais la terrible enfermetat asiática.

Y 'l mateix ministeri Cánovas, per boca del imprescindible Romero, diu al principi del cólera que tot lo gran remey consistirà en llistarets, cordons, aïslaments, perfums y tota la riquesa de procediments empirichs ministerials conservadors.

Pero 'l pais, cansat ja de tanta farsa sanitaria, protesta de la arbitrariedad d'un ministre que no té altra reputació que son moltíssim desvergonyiment y fa impossible, en serio, lo sistema que imperà en broms un any avans.

Y caygué en Romero Robledo en mitj del goig de tothom, pero no caygué lo ministeri que tot en pes havia patrocinat las etzegalladas del furios coleroido.

Y pera mes irrisió, en lloch d'en Romero puja en Villaverde, hextura, sombra y retrato del anterior, que tantas vegadas l'havia ajudat en sos desacerts polítichs, administratius y coleriferos.

Y ja tenim als mateixos ministres ab un nou criteri de circumstancies, y 'l ministeri Cánovas, que matà las foras vivas del pais a quarantenas y fumigacions quan lo cólera no existia mes que en sas caborias ministerials, ara 's

creuha de brassos devant la epidemia, y als mateixos governadors que la pochos mesor los exigia baix sa responsabilitat las quarantenas y acordonaments, avuy los mans desacordona, y desquarentena, trobantse ab no pochos governants inepes, incapasos, débils ó partidaris del antic sistema que, ab mes conseqüencia que 'l ministeri, se negan a cumplimentar las ordres d'avuy, negativas de la bondat de las de abir, y per las quals tant se comprometeren devant de sos subordinats.

Quil té la culpa d'aquest ordre sanitari? No anarquia sanitaria, segons ja diguerem en nostre número passat.

Senzillament lo govern: que ab son sistema de trobar bo avuy lo que abir declarava dolent, y vice-versa, fa contreure habits y compromisos qu'ell mateix té d'arrencar després, y pert lo prestigi que 's necessita pera caser creguda una autoritat.

Equivocada la conducta sanitaria y estant en plena epidemia, no cabia altra resolució digna, en bonas prácticas representativas, que deixar la nau del Estat a qui millor interpretés la voluntat pública y 'ls moderns preceptes científichs epidemiològichs; pero a Espanya tot se supedita a la qüestió política y als interessos dels partits, y aixó ha fet que 'l ministeri Cánovas y 'l partit conservador haja sustentat dos criteris diametralment oposats en materias sanitarias, provocant las resistencias de varios governadors y ajuntaments de son gremi polítich a cumplir las ordres que pera operar lo cambi radical de conducta sanitaria se 'ls dictavan desde Madrid.

Fins aquí creyem poder nos estendre sens perill. Las demés consideracions que 'ns acudixen podriam ser d'aquellas que 'l fiscal procura ficarli basa, y a nosaltres no 'ns convenen las malas companyias.

Direm sols, pera acabar, que quan un partit polítich ab tanta sans façón cambia son criteri y passa per certas desobediencias dihentse partidari del fort spirit en materias d'autoritat, tot per no deixar més ó menos dignament lo poder, demostra que 'l pudor polítich per ell es una paraula que no entent, y que la decaecia tan sols la coneix per la sola de las sabatas.

ABEN-BUTIRRAF

CUESTO ORIENTAL

Qui no ha vist Aben-Butirraf, no coneix lo moro més gros y mes feroçero de tots los que menjan dàtils per postres.

Aben-Butirraf té xexanta anys, un herméso palau tallat ab lo patró de l'última moda moruna, un immens capital en xavos morunos, y dugas berrugas al nas. Descendeix d'un municipal de nit y d'una llevadora filla del carrer de Mitjdia. Tota la gran fortuna de Butirraf, la deu a una gran botiga que prop lo desert de Shara ne va plantar, en la qual hi venia d'amaçat, xurissos estremenos, butifarras del grecet, y altres provisions buclícas pera crasar lo desert.

Quan se va retirar ab las ganancias, la primera cosa que Aben-Butirraf va fer, fou manar construirse un palau en las aforas d'un tranquil y poètic poblet, habitat sols per moros d'alta estofa.

Un cop ja llest lo palau, lo dotà ab un luxu verdaderament asiàtic; allí de tot lo que hi ha, no hi falta res: miralls, aranyas, tocadors, alfombras, cuadros, en fi, tot. Y allí tenen a Butirraf, passejantse per l'hort tot llegint *El Diluvio*, junt ab un parell de dotzenas de moras que li fan festes mentres ell de tant en tant rega alguna que altra estofa.

Per poch observador qu'un hom siga, clarament pot veurer (si ho mira) que, de totas las moras que componen lo serrall d'Aben-Butirraf, no 'n hi ha cap de tant maca y tant mimada com la qu'és gira quan sent dir *Kócahis*. Solzament en lo vestit que du per cada dia, ja s'hi veu gran diferencia, puig conforme totas las demés van vestidas ab los restos d'uns trajos que Butirraf va comprar a un empresari de sarsuela que va quebrar, Kócahis tots los vestits que gasta, son fetes a la mida de son esbelt cos, per uns de las mellors modistas de aquella terra.

Aixó y altres mil detalls per l'estil ja feya temps qu'eran notats de totas las demés restants moras de Butirraf, y com que qui no té res que fer al gat pentina, y per tot arreu corre mes enveja que rals columnaris, va donar per resultat, que, quan més tranquil se creya estar Aben-Butirraf, n'hi passà una com un cove.

Aném al grà.

Ja he dit avans de Butirraf, que la seva diversió més gran era regar y ensumar las escalors que creixien en lo seu hort, puig era 'l vert que més li agradaba. Pues bé, una tarde de las més calentes del mes d'Agost, mentres Kócahis feya la *siesta* al peu d'una palmera, una de las més atrevidas moras del serrall, y com a tal la mes lletja, agafa un xavo de pebre vermell, y 'l tirà tot en l'escalora que Aben-Butirraf més s'estimava, puig cada dia l'olorava y regava deu ó dotze cops.

La venjansa havia comensat, sols faltava

Que 'ls orgues de las teorías possibiliteras facin tot lo que pegan pera danyar als obrers revolucionaris, se compren; pero que arribin fins al lamentable extrem de fer de delator vergonyant y excitador de las autoritats conservadoras contra 'ls fills del treball que no fan sa política directa ni indirectament, es una falta de decencia pública que no mereix altre càstich que posarla de relleu, pera que tots los bons liberals sapigan a qué atenerse respecte als graus de democràcia y de respecte a las idees ajenas que calsan los redactors, y sobre tot la direcció, del diari que 'ns ocupa.

Diuen que 's comensa a desarollar en proporcions alarmants lo cólera en alguns presiris.

¡Yo 'l flich, quina ganga per Espanya! Prou hi petaràn polítics dels grossos.

¡Ay! dispensin. Al dir presiris, entenia no la gent que hi ha, sino la que tindria d'haberhi.

L' Ajuntament de Avila ha dimtít per no voler avenirse a suprimir lo lasaret ni las quarrentas.

Ben fet. Aixó son los efectes de la ridícula campanya sanitaría d' en Romero Robledo.

Lo cos de bombers de Saragossa s' está portant admirablement ocupant tots los llochs de més perill al costat dels colérics.

La premsa d' aquella ciutat se desfa en elogis d' aquella gent, que tots rivalisan en heroicitat.

¡Ah! Pero en cambi se 's recompensa lliargament. Disfrutan lo sou de set rals.

Advertim que 's set rals son diaris. ¡Y donchs que 's pensavan!

Podrem aquí tenir doctors d' enganyifa com en Lucientes, que per res útil serveixen, cobrant divuyt ó vint mil rals al mes, pero als qu' exposan sa vida per la salvació del próxim, aquestos ab set rals diaris ja 'n tenen prou.

Que aixís s' entent la justícia a Espanya desde 'l poder.

A Fonz (Huesca) fumigan ab tal rabia a pesar de las ordres del ministre de la Gobernació, que un diari de Saragossa conta que va morir un individu a conseqüencia de la fumigació.

A pesar de las ordres del ministre, a la Granja, siti que habita la familia real, se fumiga bàrbarament.

A Jaen han mort cinch gitanos a conseqüencia d' unas bestials fumigacions que 's feren.

Peró senyor Villaverde, si no pot fer creure a la cafèria que té en sas dependencias, lo millor tora que se 'n tornés al llit.

O anés al seu poble a tirar gats a mar.

L' Ajuntament de Gelida deu ser dels que saben estalviar.

Si no ho volen creure, allà 'n va una mostra. A la casa de la vila hi té establertas, ademés de totas las dependencias municipals, un estudi de noys, un altre de noyas, y 'l matadero.

Y vaja, que si no hi té 'l femer de tota la població, no crech que siga pas per no ser prou bruts per ferho.

Sino senzillament perque no se 's haurá acudit.

L' alcalde de las presons de Castelló ha notificat al governador civil d' aquella provincia que 's presos, en vista de certas midas sanitarias, tractavian de sublevarse.

Jo crech que al últim ni las pedras estarán tranquilas.

«Y ni 's gossos podrem anar pe 'l carrer,» dirán los monárquichs.

A Espanya tot se fa bé. Aixecant un canó de 50 toneladas a l' arsenal de la Carraca, va trencarse una cabria cayent lo tal canó y matant set ó vuyt personas y ferintne una vintena.

D' aquesta feta poden donar uns creu als enginyers directors.

Alló de la gran conspiració descuberta a Saragossa ha resultat ver aygas poli y romanos. Vamos, igual que totas las demés.

A Huesca, després dels successos dels consums no 's troba gent que vulga fer de buros, y 's carrabiners tenen d' ocupar las garitas abont se cobra l' odiat impost.

Vet aquí un acte ben honrés per aquells aragonesos.

Deu, ó qui vulguin, los mantinga la tossueria en aquesta qüestió.

CONTRAST

—Digam, ah bella nineta, qual pena t' afecta 'l cor, puig veig ta cara rogosa que va perdent son color?
—Per qué, nineta, n' oseria tan pensament en plorar, deicacion sacre zom perlas tas llágrimas gita avall?
—De qué 'l plore, donchs, la vida? no sabe que 'l plaher me rubes al ventre ta cara triste tinent de ton amor probat?
—Digam, nineta enriera, quin es lo plam ó 'l motiu pe 'l que ta cara es talia com sempre no se somriu?
—Contestat, ma bella ayntada:
—¡Ay!... per una trepidada que m' has dat al ull de poll.
M. GARDÓ

Ab motiu del cólera, ja son molts los ensoñats que s' espavilan, sobre tot de poblacions petites, per vendre medallas, creus, oracions y demés cartutxos ab que 's fan los timos sagrats. No fors bo que 's lés alguns lligas de lliurepensadora que procurés portar a presiri a 'n algun d' aquestos piadosos estafadors.
Llensém la idea per veure si algu la recull.

Un reverent d' Italia ha passat a arrastrar cadena per haber enviat directament a Deu, per medi d' unas quantas punyaladas, al arcaldé del seu poble.
No 's pot donar modo de convence més evangélich.

A la iglesia de Sant Gil, de Guadalajara, va caure un llamp.
Ja 's creuhen vostés que va matar algun devot? Donchs no senyors.
Va obrir pe 'l mitj una soca de figuera disfressada de Sant Joseph.

Que no seré pas jo qui escriga la barbaritat de que 'l llamp va obrir lo cap a Sant Joseph, perque aquest senyor deu estarse al cel.

De modo que quedem en que allí Sant Joseph no rebé 'l tanto en persona, sino en figura.

Un reverent d' Andalusia s' ancioná a una feligresa.

Aixó no es estrany. La feligresa digué amen. Aixó es comú.

Y encesos en foc diví aquestos devots, tingueren un frayt, que desaparequé poch després d' haber sortit a llum.

Si la funció no 's agrada d' un amor tan reverent, poden reclamá al moment y se 's tornarà la entrada.

També a una iglesia de Fransa ha caygut un llamp, causant desgracias. Aixó es que Deu coneix als seus per tot arreu.

De poch dias han sigut netejadas las iglesias de Fuenterrabía y la ermita de Guadalupe, totes duas de la provincia de Sant Sebastia.

No hi ha cap sagristá prés. Y naturalment, tampoch s' ha trobat cap lladre.

Animalada bramada per un tal pare Sardá, desde 'l cubell del Esperit Sant:

«Pares y mares que m' escoltéu; avans de donar vstras fillas per esposas als liberals, primerament vosaltres mateixos, porteu las a la prostitució.»

¡La sabiam que hi havia predicadors ximplers, tontos, animals y brenols... ¡Pero no tant!

Un sagristá de Lumbier ha fugit, emportantse una noya maca y molts quartos, deixant al feillegres pare de la noya fet un tonto.

Qui va massa ab sagristans al cap del any es pitjor qu' ells.

EPITAFIS

Jau aquí 'l pagés Carassa, gran venedor d' uns a plassa, que va morir molt rabios per que n' hi tocaren dies.
EMDALD SALA

Descansa aquí en Pep Durán que fou llaurer de primers, va morir estantne tapant lo cul de una cafetera.

Aquí jau un calavera qu' en vida may va canbiar, y un cop mort aná a parar a lo mateix que ja era.
J. CAS

Per gaudiu en Massió que temps ha descansat aquí, segons diuen va morir per no haver de treballá.

Dintre aquestloch tant estret y guardat per dos guindillas, hi descansan las patillas del pobre Elias y Taulat.

Reposat aquí 'l somni etern un molt honrat periodista, va morir pobre Batistat de caricias del Govern.
SIX BRUX

MUDANSA

En lo taf de Barcelona, cert tot un taf va tocar pera espantar a la gent, un mossó d' un taf de pá.
LL. MALLA

CONVERSA

—¡Ahont vas, Pau, ten cremat?
—A Roma, vols tu venir?
—¡Ah qui vas!
—¡Ah en Magi,
que ha baixat! — ¡D' ahont ha baixat!
—Tots dos ho acabem de di.

XARADA

Apresentat de tres orgons lo fill d' un duar terrera, me digué que au des bons se 's feya ab lo mestre Pera. Tera dur no hi ha soldat que vulgui a la fillació, y 'l taf, qu' es ma solació, en la Rambla n' hi trobat.
M. GARDÓ

SOLUCIONS

É LAS CABRIAS DEL NÚMERO PASAT.
MUDANSA: — PORTA. TORTA.
SOMBRIA: — AMERICANA.
XARADA: — SIDA.

LO QUINQUILLAYRE DEL CÒLERA.

Trieu y remenú, que 'n té per tots los gastos y per tots los gustos.